

Achttiende bijbelstudie over Galaten 5:24-26 – hoofdstuk 23 van ‘Tot vrijheid geroepen’, bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen: Psalm: Ps. 86:6
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 5:24-26; Romeinen 6:1-13
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

1. Het gaat vanmorgen maar over drie verzen, maar kennelijk heeft ds. Harinck de verzen zó belangrijk gevonden dat hij er een hele bijbelstudie aan wil wijden. Nu is het wel zo dat vs. 24 onlosmakelijk met vs. 23 is verbonden. Paulus heeft vanaf vs. 19-21 een heel zondenregister weergegeven als werken van het vlees, en daartegenover is in vs. 22 de vrucht van de Geest gesteld – één vrucht die negen aspecten kent, waarvan liefde het eerste is en matigheid het laatste. Het is dan ook niet vreemd dat Paulus in vs. 23 vervolgt: ‘tegen de zodanigen is de wet niet’. Ik dacht eerlijk gezegd dat Paulus met ‘zodanigen’ bedoelde: tegen de *mensen* die door deze vrucht van de Geest gekenmerkt worden, is de wet niet. Maar het commentaar van ds. Den Boer maakte me duidelijk dat eerder bedoeld wordt: tegen zulke *eigenschappen* van het nieuwe leven kan de wet niets meer inbrengen, want de liefde, die als eerste genoemd wordt, is de vervulling van de wet. En ook tegen al die andere aspecten van het nieuwe leven heeft de wet niets meer te zeggen.

2. En daar gaat vs. 24 op door. Maar die van Christus zijn... dat lijkt op een tegenstelling te wijzen; de Studiebijbel zegt echter dat dit vers (24) de reden aangeeft van wat in het vorige vers (23) gezegd is. Vers 24 is dus een verklaring van vs. 23. Het nieuwe leven door de Geest hangt niet van ons werken af, maar vindt zijn wortel in ons toebehoren aan Christus, ons ‘zijn van Christus’. Ook in Galaten 3:29 had Paulus al over ‘van Christus zijn’ gesproken; daar lezen we namelijk: ‘En indien gij *van Christus* zijt, zo zijt gij dan Abrahams zaad, en naar de belofte erfgenamen.’ Dan ben je een écht kind van Abraham, niet naar het vlees, niet als Jood, maar als een kind van de vader der gelovigen, die al op de belofte van Christus leefde. Dan geldt de belofte die Abraham kreeg, ook voor jou – in Christus. Het gaat in dit vers dus om het grote belang te onderstrepen om het eigendom van Christus te zijn. Kantt. 85 geeft als toelichting: ‘Dat is: Christus door het ware geloof ingelijfd, Hem toebehoren; die rechte (= ware) christenen zijn.’ Er is een preek van ds. W. Visscher over vs. 24 en het eerste punt daarvan luidt: De *wortel* van het ware christelijke leven; dat is het eerste waarom het in dit vers gaat – om de wortel. Die wortel is: *eigendom van Christus te zijn*. In Hem ingelijfd. De Heidelbergse Catechismus begint ermee. De eerste vraag luidt namelijk: ‘Wat is uw enige troost, beide in het leven en sterven?’ En het antwoord luidt: ‘Dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en sterven niet mijn, maar *mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben*’, en wat er verder volgt. Alexander Comrie wijdt er in zijn *Eigenschappen van het zaligmakend geloof* een hele preek aan, en wel de eerste – zo belangrijk is het. Als Comrie een omschrijving van de vereniging tussen Christus en de gelovigen moet geven, zegt hij allereerst dat die een grote verborgenheid is. ‘Men kan beter aangeven waarin ze niet bestaat dan waarin wel.’ Toch komt hij tot een mooie omschrijving en die wil ik graag meegeven: ‘deze vereniging is een heel nauwe, verborgen, maar ook zeer werkelijke en niet te scheiden relatie tussen Christus en de gelovigen, waardoor de Persoon van Christus door de Heilige Geest met de persoon van de gelovige, en de persoon van de gelovige met de Persoon van Christus door het geloof wederkerig verenigd worden.’ En als hij daar in zijn preek op voort borduurt, zegt hij over deze vereniging: ‘Het zou nooit in het hart van de mens opgekomen zijn, als God Zelf het niet had geopenbaard. Het gelovig beschouwen hiervan doet de ziel uitroepen: Wat ben ik, Heere, of wat is het huis van mijn vader, dat ik een lidmaat van Uw lichaam mag zijn, been van Uw been, en vlees van Uw vlees!’

3. Als je dan ‘van Christus’ mag zijn, kan de vrucht niet uitblijven. Vs. 24 vervolgt dan ook: [‘maar die van Christus zijn,] hebben het vlees gekruisigd met de bewegingen en de begeerlijkheden.’ Het tweede punt in de preek van ds. Visscher luidde dan ook: De *vrucht* van dat ware christelijke leven. En het antwoord op vraag 1 in de Heid. Cat. sluit af door te zeggen: ‘waarom Hij mij ook door Zijn Heiligen Geest van het eeuwige leven verzekert, *en Hem voortaan te leven van harte willig en bereid maakt.*’

Maar wat wordt er eigenlijk bedoeld met uitdrukking: ‘het vlees gekruist met de bewegingen en begeerlijkheden’? Kantt. 86 geeft de volgende verklaring: ‘Dat is: zijn niet alleen schuldig hun verdorven aard te doden, en die niet te laten heersen; maar door de kracht van den Geest van Christus, die zij hebben ontvangen, doen ook zulks inderdaad.’ Het valt op dat de kantt. eerst de verplichting noemt: de gelovigen hóren hun verdorven aard te doden, maar vervolgens ook zegt dat ze dat ook werkelijk dóén. En wat zijn de ‘bewegingen’ waarvan in de tekst sprake is? Daarmee worden de bewegingen van het hart bedoeld; we zouden nu zeggen: de hartstochten die in het hart spelen – zinnelijke hartstochten, maar ook bijvoorbeeld felle jaloezie en bittere haat, en zo meer. En dan zijn er ook nog de ‘begeerlijkheden’, de begeerten, die in het hart verscholen zijn. Kantt. 87 zegt daar van dat ze ‘voortkomen uit den verdorven aard des mensen’. Die hartstochten en die begeerten kunnen ook een gelovige nog hevig in de greep hebben.

Het is overigens verrassend dat Paulus in vs. 24 een actief werkwoord gebruikt dat benadrukt dat de gelovigen zelf het vlees hebben gekruisigd. Natuurlijk kan hij daarmee niet bedoelen dat de gelovigen dit in eigen kracht kunnen doen. Nee, Paulus grijpt hier terug op wat in Galaten 2:20 staat: ‘Ik ben met Christus gekruisigd; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof van de Zoon van God.’ Wellicht gebruikt hij de actieve vorm om aan te geven dat de gelovigen nu werkelijk gekruisigd *willen* zijn. Zij hebben door genade ‘nee’ mogen zeggen tegen hun leven in Adam en in het vlees, toen ze hun vertrouwen op Christus leerden stellen; en nu willen ze niets liever dan dat zondige vlees kruisigen met alle hartstochten en begeerten erbij.

4. De dood van het vlees betekent echter niet dat de gelovigen geen strijd meer ervaren vanwege de vleselijke begeerten. Maar het vlees is wel een dodelijke slag toegebracht aan het kruis. De begeerten en verlangens van het vlees zijn er wel, maar ze delen niet langer de lakens uit en regeren niet langer. Zij die wandelen door de Geest en geleid worden door de Geest, mogen ervaren dat zij, al is het nog maar ten dele en o zo onvolmaakt, nochtans in Christus de overwinning behalen op de begeerten van het vlees die voorheen de baas over hen waren. Tegelijk gaat de strijd tegen de wereld, het vlees en de duivel – de beruchte drie – dóór tot de dag van hun dood. Dat mag hen niet mismoedig maken, want de strijd tussen vlees en Geest behoort tot het christelijke leven – dat heeft Paulus ons in deze brief wel duidelijk gemaakt. Toch denkt Paulus niet pessimistisch over het christenleven. De gave van de Heilige Geest is immers het deel van de gelovigen – en daarom zullen zij door de Geest de begeerten van het vlees niet uitleven. In Christus is de oude Adam met al zijn hartstochten en begeerten gekruisigd. Maar hier leven Gods kinderen nog in de tussentijd – Christus hééft aan het kruis overwonnen – het is volbracht; we leven in het ‘alreeds’, maar tegelijk moet de definitieve eindoverwinning op de laatste oordeelsdag nog volgen; daarom leven we tegelijk in het ‘nog niet’. Het is wel D-day, zou ds. Den Boer zeggen, maar nog geen V-day. Maar als we de verschijning van Christus hebben lief gekregen, hoeven we niet alleen te zien op de strijd die in ons woedt, maar mogen we ook al de overwinning belijden, omdat Christus voor en over ons gewonnen heeft en de Geest zal winnen in ons – aldus ds. Van Kooten in zijn commentaar op de Galatenbrief.

5. We gaan naar vs. 25: ‘Indien wij door de Geest leven, zo laat ons ook door de Geest wandelen.’ In vs. 24 lazen we een geloofsvaststelling: als je van Christus bent, heb je het vlees gekruisigd met alle begeerten erbij. Maar zoals steeds in de brieven van Paulus volgt op een geloofsvaststelling altijd een vermaning om dan ook overeenkomstig deze geloofsvaststelling te leven. Zo vormt vs. 25 de overgang van de meer algemene, principiële basis naar de concrete vermaningen in Galaten 6. Dus ook hier merken we een tweedeling in de tekst op: door de Geest *leven* – dan ook door de Geest *wandelen*.

Wat houdt het in als we ‘door de Geest leven’? Kantt. 88 geeft een mooie omschrijving: ‘Dat is: door de Heilige Geest uit de dood der zonden tot een nieuw leven opgewekt zijn.’ Dat leven is en wijst heen naar het eeuwige leven dat de gelovigen in de wedergeboorte al geschonken is. Christus zegt immers: ‘Wie in Mij gelooft, heeft het eeuwige leven’ en ‘Wie Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven.’ Paulus spoort dus aan tot een leven door de Geest. Dit is niet een leven dat wij kunnen oproepen of bewerken door iets wat wij doen. Nee, dit leven komt van de Heilige Geest, en de Geest wil ook dat het gevoed wordt door de genademiddelen te gebruiken, zoals het lezen van de Heilige Schrift, het bijwonen van de eredienst, het luisteren naar de prediking en het deelnemen aan het sacrament van het Heilig Avondmaal.

Het woordje 'Indien' waarmee vs. 25 begint, klinkt voorwaardelijk; je zou het kunnen lezen als: Wanneer het echt zo is dat we door de Geest leven..., laten we dan ook... Toch lijkt dat niet de bedoeling te zijn, maar moet je 'Indien' meer lezen als 'Nu het zo is...'. De Studiebijbel bijv. gaat uit van een vaststaand feit; de uitleg van de tekst begint daar als volgt: 'Nu het zo vaststaat dat de Geest van Christus ons deelgenoot maakt van dat leven ...'; dan betekent 'indien' dus niet 'als...', maar 'omdat...'. Dan moet je dus lezen: **Omdat** wij door de Geest leven, zo laat ons ook door de Geest wandelen. Maar hoe we 'Indien' ook lezen, als voorwaarde of als feit, de tekst doet een krachtig beroep op ons, zodat we ons moeten afvragen: Leef ik werkelijk door de Geest, of leef ik ten diepste nog mijn oude leventje? Kan ik het in dat oude leven nog goed uithouden? Gods Woord zegt me hier in deze tekst dat het anders hoort te zijn, dat het hoort te zijn zoals Paulus in Filippenzen 1:21 schrijft: 'Het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin.'

6. Vs. 25 vervolgt: 'zo laat ons ook door de Geest wandelen'. De gave is ook een opgave! Paulus lijkt hier terug te grijpen op vs. 16 in dit hoofdstuk: 'En ik zeg: Wandelt door de Geest, en volbrengt de begeerlijkheid van het vlees niet.' Maar toch gaat het hier niet helemaal over hetzelfde. Paulus gebruikt in vs. 16 een ander werkwoord dan in vs. 25. Hier in vs. 25 gaat het meer over 'in één gelid lopen'; in een rij gaan staan, zoals een compagnie soldaten in het gelid gaat staan, om dan te marcheren. Het gaat er dus om, niet uit de pas te gaan lopen ten aanzien van de Geest. Ook mag je het lezen als: Laten we door de Geest één gelid vormen. De bedoeling is dan dat christenen bij hun leven door de Geest niet alleen voor zichzelf leven, maar dat zij samen met anderen één lichaam moeten vormen – lettend op elkaar en zorgend voor elkaar.

7. Zo komen we vanzelf bij vs. 26, het laatste vers van dit hoofdstuk: 'Laat ons niet zijn zoekers van ijdele eer, elkander tergende, elkander benijdende.' Kantt. 90, die op heel deze tekst slaat, luidt als volgt: 'De apostel vermaant nu de Galaten om enige bijzondere zonden te vlieden//te vermijden en deugden te betrachten. Waarom sommigen het zesde hoofdstuk van hier beginnen.' De vertalers van de Statenbijbel zouden het dus niet verkeerd vinden als dit vers het eerste vers van hoofdstuk 6 zou zijn. Daar is ook wel wat voor te zeggen, want Paulus springt nu van het meer algemene 'wandelen door de Geest' over op concrete zaken: geen ijdele/zinloze eer zoeken, elkaar niet tergen, elkaar niet benijden. Toch hebben vs. 25 en 26 ook veel met elkaar te maken, zeker als we op die betekenis van 'wandelen' in vs. 25 letten. Door de verwarring in Galatië lopen de gelovigen immers behoorlijk uit het gelid, uit de pas. De gemeente is onrustig en hun vertrouwen in Paulus is ondermijnd. Er is een groot gevaar om elkaar te laten vallen en elkaar te verbijten – en dat gebeurt ook. Dat komt ervan als we uit het gelid lopen en ons eigenbelang of onze eigen overtuiging plaatsen boven die van onze medegelovigen. Dat zoeken van ijdele eer, dat elkaar tergen en elkaar benijden is een direct gevolg van het niet wandelen door de Geest, maar in het vlees – wanneer we ons beter voelen dan anderen. Zo'n levenshouding doet de gemeente veel kwaad, en het allerergst is dat de Heere erdoor beledigd wordt.

Daarom spoort Paulus de Galaten ertoe aan om geen ruimte te geven aan 'ijdele eer' – hoogmoed en trots. 'IJdele eer' is zoveel als 'lege eer' – jezelf beter voelen dan de ander, denken dat je een betere christen bent. Door die trots ontstaan er ruzies en strijd. Maar wie door de Geest leeft, kan niet meer zo op eigen eer gesteld zijn. Als je van Christus bent, laat Hij je daaraan sterven. Dan kan de ene niet meer in hoogmoed laag neerzien op de ander; en de ander kan niet meer vol afgunst opkijken naar die ene die het zo op het eerste oog zoveel beter doet.

8. Zo zijn we aan het eind van hoofdstuk 5 gekomen. Paulus heeft in hoofdstuk 1 tot en met 5 uiterst belangrijke zaken aan de orde gesteld. Nu wordt het echter tijd om de brief te gaan afsluiten. Maar eerst wil hij luisterend naar de Heilige Geest nog een aantal praktische zaken aan de orde stellen, want leer en leven horen bij elkaar. Daarom volgt er nog één hoofdstuk, Galaten 6. Daar hopen we de twee volgende keren aandacht aan te kunnen geven.

We sluiten nu af met het zingen van Psalm 84:6.

Zingen: Psalm 84:6